

Pilar Beltrán

Arcàdies // A vegades no és fàcil viure en el paradís, 2023

Mai havia estat a Tollos. Ho he anat coneixent de la mà dels seus veïns. Entre tots, m'han acompanyat i explicat la història local, a retalls, mesclant dades, anècdotes i vivències personals. Aquest projecte sorgeix d'aquella escolta.

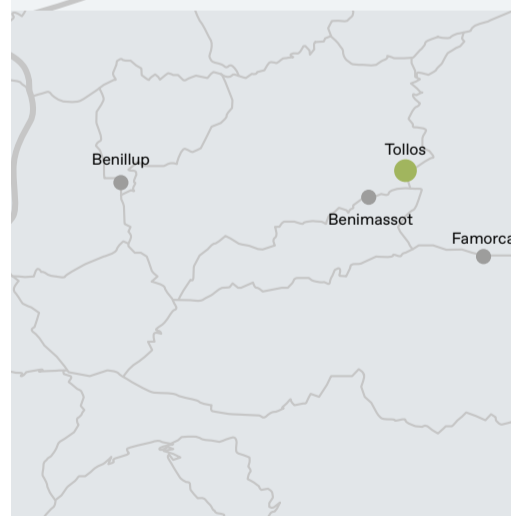
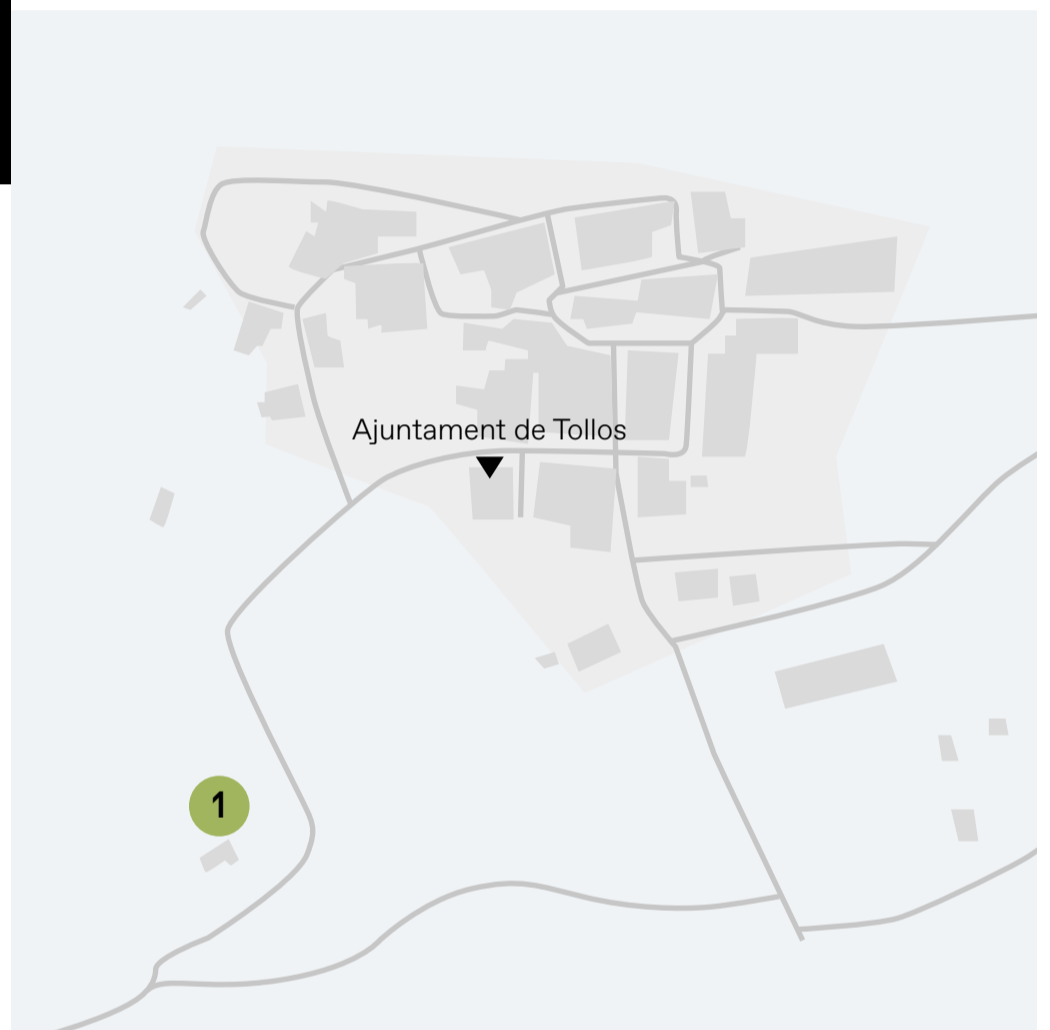
Entre moltes altres coses, hem parlat dels orígens del poble i dels seus antics habitants. M'han explicat l'expulsió dels moriscos i la posterior repoblació mallorquina, les successives migracions a partir dels anys 50 a nuclis més grans com Alcoi, Elda, Cocentaina, Barcelona, València o fins i tot París. Una història plena d'anades i vingudes a la recerca d'un futur millor.

Aquella cerca del lloc pròsper, protector, es remunta al Neolític, com ho demostren les pintures macroesquemàtiques trobades en un abric rocós prop del poble, de les quals també me n'han parlat. El Neolític va ser una època d'una gran migració de persones i tecnologies que es va originar al Pròxim Orient i va arribar a la península fa més de 7.000 anys. Amb ell arriba no sols el somni d'un lloc fèrtil a colonitzar, sinó una nova economia basada en l'agricultura i la ramaderia, que va portar amb si una manera d'establir-se i habitar diferent de les anteriors: els primers llogarets, la ceràmica, el cereal, els llegums, el ramat...

Tollos

El Comtat, Alacant

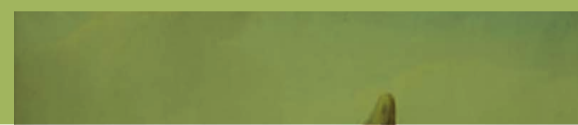
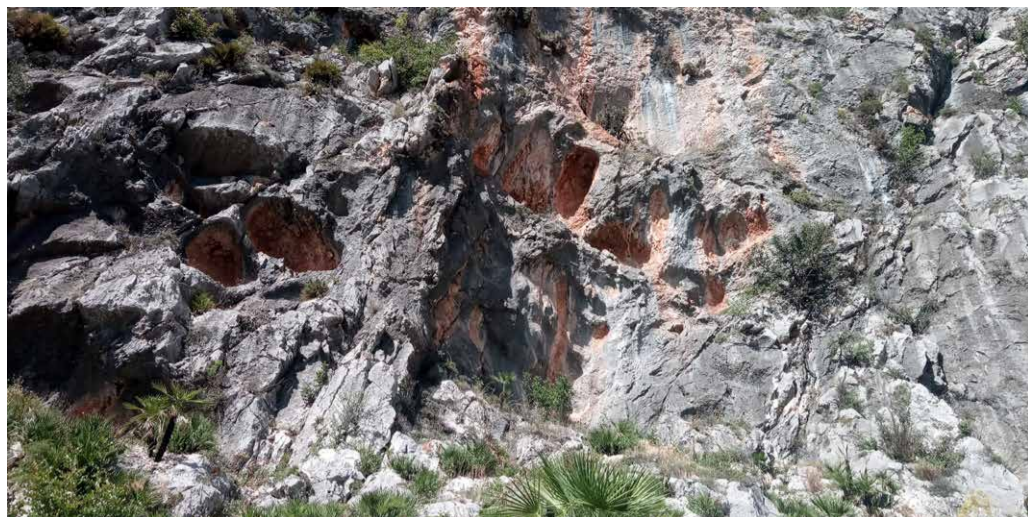
febrer 2023-juliol 2023

1 *Arcàdies // A vegades no és fàcil viure en el paradís*

Carrer Nou, s/n

Lat: 38°45'20.2"N
Long: 0°16'35.4"W

Tot va anar transformant un paisatge que, en les últimes dècades, no obstant això, s'ha anat despoblant. Un treball més fàcil, més ben considerat, més ben pagat, estudis per als fills, habitatges adaptats per als majors, millors serveis... i la terra es buida de nou, queda silenciosa escoltant el seu propi ressò, la muntanya es converteix en lloc d'excursió... i a vegades, com l'any passat, crema...

Ara el poble, com tants uns altres, només cobra vida a l'estiu, quan molts passaran les vacances buscant la tornada a l'origen o, simplement, el descans. Un habitatge urbanita que, a vegades, xoca amb els ritmes dels locals que ho habiten tot l'any, perquè l'estiuejant no se senta decebut durant la seua estada, perquè pugui ser aquella Arcàdia empaquetada que després, des de les seues ciutats, recordaran sense els problemes de la falta de comunicacions, sense el fred o la soledat hivernal.

A mesura que vaig coneixent els seus habitants, els que viuen allí de manera permanent i els que van diàriament per treball, em crida l'atenció que, en un grup tan reduït, hi haja persones de molt diferents procedències: tollers d'origen conviuen amb altres provinents d'Anglaterra, l'Argentina o València. Però, curiosament, totes tenen un vincle comú: Tollos és un lloc triat per voluntat pròpia. Cap d'ells ha viscut sempre allí. Uns ho han triat per ser el paradís somiat (bon clima, tranquil·litat, més barat que el seu país...), diversos han tornat després de la jubilació al seu lloc d'origen, i uns altres han trobat ací el seu projecte de treball en un entorn dur, però amable i saludable...

No obstant això, aquest lloc idíl·lic fa aigües quan s'imposen altres realitats: la permanència dels fills, la falta d'escola, la mobilitat quan s'envelleix... A vegades no és fàcil habitar el paradís.

Malgrat les contradiccions, i de com d'allunyat que Tollos està de la meua realitat quotidiana, cada vegada que arribe sent que tot s'alenteix, que hi ha espai per a la contemplació i que connecte amb una cosa atàvica que lluita per romandre... Tanque els ulls. Pense en la idea del camp habitat i em ve al cap el so del ramat, del pastor que coneix el territori com el palmell de la seua mà, del grup que vertebrava el paisatge. I tracte en aquest projecte de recuperar aquella sensació, el so perdut que ens porta a la memòria aquell recórrer.

Per a això treball amb esquellots i campanilles, tractant de generar una integració del so amb el lloc, mitjançant una peça senzilla que rescata aquell objecte ancestral. La instal·lació consta de trenta-cinc estructures metàl·liques a manera de tija, de les quals van suspesos esquellots de diferents grandàries i sonoritats. Aquests elements es distribueixen en un entorn pròxim al poble, integrant-se en el paisatge a manera d'elements naturals que, com a estranyes flors, o com a gaiatos solitaris, miren a la muntanya pacients, a l'espera de ser activats.

Pilar Beltrán (Castelló, 1969) compagina la creació artística amb la docència en la Facultat de Belles Arts de València (UPV). Els seus projectes s'han presentat en nombroses exposicions i formen part de diverses col·leccions. Moltes de les sèries fotogràfiques, vídeos i instal·lacions que ha produït des de finals dels noranta, s'agrupen sota l'epígraf *Other Journeys*. En elles, Beltrán explora la idea de viatge des de molt diverses perspectives: des del viatge entès com una aventura o una cerca personal, a aspectes relacionats amb el control territorial o les crisis de refugiats. Les seues propostes sorgeixen, sovint, de reflexionar sobre el més pròxim per a entendre el global, utilitzant elements (auto)biogràfics per a parlar de l'experiència col·lectiva. L'anàlisi de les notícies en els mitjans de comunicació i el control que aquests exerceixen sobre la informació, la relectura d'imatges de premsa i la consulta de documents d'arxiu com a constatació de la recurrència dels fets de la història, són altres elements que serveixen d'arrancada a les seues obres.

Col·laboradors en la producció:

Yugo Minami i Carlos Peris
Cencerros MM (Almansa, Albacete)